

Vastineet vuoden 2021 arviointikertomukseen

KH 29.8.2022

Valtuusto on kokouksessaan 13.6.2022 päättänyt pyytää arviointikertomuksessa julkituoduista suosituksista vastaukset lautakunnilta niin, että ne voidaan käsitellä valtuustossa 3.10.2022 mennessä.

Kaupunginhallituksen tulee myös huomioida suositukset ja ottaa niihin kirjallisesti kantaa lautakunnan vastausten lisäksi

Vastauksia pyydetään värillisten huomiolaatikoiden sisällä esitettyihin havaintoihin.

Kaupunginhallituksen käsittelyn jälkeen vastaukset tulee toimittaa tiedoksi valtuustolle ja tarkastuslautakunnalle.

Kaupunginhallitus on käsitellyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen ja antaa vastauksensa tässä asiakirjassa.

Tarkastuslautakunnan arviot ja havainnot

<i>Huomio/toteamus</i>	<i>Vastaus (toimialat ja kaupunginhallitus)</i>
Vuoden 2020 arviointikertomuksen havaintojen käsittely Tarkastuslautakunta toivoo valtuuston kiinnittävän huomiota siihen, että päätetyistä tavoitteista, toimenpiteistä ja muiden ohjelmien edistymisestä raportoidaan ajantasaisesti. Näitä ovat ensisijaisesti talouden tasapainottamistoimenpiteiden tulokset.	 Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan säännöllisesti osana osavuosisiraportointia. Tasapainottamisohjelmasta on raportoitu v. 2021 edelliselle tarkastuslautakunnalle. On kuitenkin huomioitava toimintaympäristön muutosten vaikutukset (kuten Covid-epidemia).
Tarkastuslautakunnan kannanotto talouden ja investointien kehittymiseen Vuonna 2018 valtuusto päätti talouden tasapainottamisohjelmasta, jolla talouden toimintakatetta oli tarkoitus kohentaa neljällä miljoonalla eurolla vuosina 2018 - 2021. Tasapainottamisohjelman toteutus aloitettiin vuoden 2019 talousarvion laadinnan yhteydessä. Talouden	 Kaupungin investoinnit koulurakentamiseen ovat pääosin tehty (pl. kk-koulu). Nämä investoinnit toteutettiin valtuuston päätösten mukaisesti. Korona-epidemia ja Ukrainan sotatilanne ovat vahvasti vaikuttaneet talouden ja toiminnan sekä nettomenojen kehittymiseen vuosina 2020-2022.

tasapainottamisohjelma ei ole toteutunut suunnitellusti. Talous- ja investoinnit Investointien suunnittelua tulisi toteuttaa jatkossa talousarvion suunnitelmakautta pidemmälle ajalle kunnan strategian pohjalta. Kun valtuustolle osoitetaan kymmenen vuoden näkymät, hankkeiden tarkoituksenmukaisuuden arviointi ja päätöksenteko on helpompaa. Projektien onnistunut toteuttaminen edellyttää saumatonta yhteistyötä eri toimialojen kanssa. Tarkastuslautakunta suosittelee poistosuunnitelman poistoaikojen arvioimista uudelleen kohteen elinkaarta vastaavaksi, jotta riskiä ei siirretä tuleville vuosille.	Investoinneissa kiinnitetään jatkossa huomiota pidemmän tähtäimen suunnitteluun ja valmistelussa arvioidaan investointien merkityksellisyyttä ja vaikutuksia, jolloin investointien yhteydessä nostetaan esille minkä ongelman investointi ratkaisee tai mihin investointi vaikuttaa (huoltovarmuus, kaavan toteutus, kustannushyödyt, turvallisuus, palvelujen paraneminen jne.) Poistoaikojen arviointia voidaan tehdä esim. osana tilinpäätöksen 2022 arviointia.
Talous- ja investoinnit Talousarvion 2022 suunnitelmavuodet ennakoivat vaikeita vuosia jatkossa, jolloin kertynyt ylijäämä voi pienentyä. Tähän tarkasteluun on syytä varautua riskiperusteisesti jo ennalta ottaen huomioon Ukrainan sodan aiheuttamat taloudelliset vaikutukset pitkälle aikavälille sekä Sote-uudistuksen kunnille aiheuttaman epävarmuuden. Sote-uudistus vaikuttaa arvioiden mukaan kaupungin taloutta heikentävästi. Talouden liikkumavara supistuu. Talouden sopeuttamisohjelma vaatii uuden tarkastelun. Keskeisiä ovat palveluverkkoratkaisut sekä investointiohjelman ja -tason linjaukset.	Hyvinvointialueuudistuksen toteutuessa nähdään sen todelliset vaikutukset kaupungin talouteen. Myös muut toimintaympäristön muutokset on tunnistettu esim. v. 2023 talousarvion laadintaohjeessa. Kaupunki pyrkii myymään tarpeettomaksi käyneitä tai kaupungin tuleviin tarpeisiin epätarkoituksenmukaisia sote- ja muita kiinteistöjä, jotta parannetaan kaupungin taloudellista tilannetta. Toimilla vähennetään lainamäärää, saadaan karsittua poistoja ja karsitaan kohteisiin sidottua korjausvelkaa ja järjestelyillä voidaan samalla uudistaa kaupungin työskentelytapoja ja -kulttuuria.

Vuositavoitteiden toteutuminen Tarkastuslautakunta esittää, että tavoitteiden asetantaa tulisi kehittää siten, että tavoitteiden toteutumista voidaan seurata konkreettisin mittarein. Myös tavoitteiden toteutumisen vaikuttavuutta tulisi arvioida.	Kaupunki on valmistellut indikaattoripohjaista tavoitteiden seurantaa, jolloin nähdään monitulkintaisten tavoitteiden kokonaisvaltaisempaa toteutumista. Kaikilla toimialoilla on asetettu myös suoria numeerisia ja laadullisia tavoitteita, joilla on yhteys valtuuston strategiaan tavoitteisiin. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan ja seurataan säännöllisesti osana osavuosisiraportointia. Arviointia hyödynnetään myös tulevien vuosien tavoitteiden asettamisessa.
Havainnot toimialoittain/vuositavoitteet Talouspalveluiden kehittämistavoitteeseen on pyritty mm. uusin rekrytoinnein. Rekrytointien epäonnistuminen on aiheuttanut haastetta koko organisaation toimintaan. Lupa- ja valvontatoimi kärsii alimitoitetuista resursseista toimita-alueen laajennuksen vuoksi. Palvelujen myynti naapurikuntaan on lisääntynyt ja samalla henkilöstöä on vaihtunut. Palvelualueen resurssointi tulisi mitoittaa niin, että lupa- ja valvonta-asiat toteutuvat palvelulupauksen mukaisesti.	Uusien rekrytointien osalta on pyritty kiinnittämään enemmän huomiota perehdytysprosesseihin. Uusimmat rekrytoinnit toteutuneet 1.8.2022. Lupa- ja valvontatoimialan resursseja on parannettu lisämäärärahoilla ja niiden kohdennuksilla henkilöiden työajan kasvattamiseen kokoaikaiseksi. Samalla luvan henkilöstöjärjestelyillä resursseja on kohdistettu nimenomaan hallinnosta valvontapalveluihin. Silti on syytä huomata, että erityisesti ympäristöluvut ovat usein monimutkaisia ja vaativat mm. ELY:n ja järjestöjen kanssa yhteisymmärryksen löytymisen, jotta vältetään valitusprosesseilta.
Valtuustokauden ja strategian toteutuminen Lyhyen aikavälin päätöksenteossa tunnistettiin pitemmän aikavälin näkemyksen puute. Päätöksentekoon kaivataan lisää tietoperusteita ja realistisuutta. Kokonaisuuden hahmottamista tukisivat mm. pitkän aikavälin investointisuunnitelmaa koskevat päätökset. Uusinvestointien suunnittelussa huomioitavaa on talouden	Investointien tulee jatkossa kohdistua systemaattisemmin maankäytön suunnittelun valintoihin ja ratkaisuihin. Kaavoituksen, luvituksen ja tekniikan yhteistoiminnan parantamista on selvitetty toimialat ylittävällä yhteistyöprojektilla 10/2021-6/2022. Projektin tuloksia hyödynnetään keskinäisen osaamisen ja suunnitelmallisen toiminnan jatkojalostamisessa. Silloin resurssit kohdistuvat tehokkaammin ja ennakoivammin myös investoinneissa.

reunaehtojesi lisäksi väestörakenteen kehitys, tilojen monikäyttöisyys ja käyttöasteen tehokkuus. Investointipäätösten yhteydessä olisi syytä arvioida tulevien poistojen ja lainanlyhennysten vaikutukset pidemmällä aikavälillä. Ikärakenteen muutos, vanhusväestön lisääntyminen ja lasten väheneminen, tulisi huomioida strategiassa Strategiaa ei ole jalkautettu riittävästi toimintaan. Strategian yhtenä tavoitteena olevaa tiedolla johtamista tulee järkevöittää ja toimintakulttuuria viedä vielä enemmän avoimempaan suuntaan. Päätösten tulee perustua tietoon ja yhdenvertainen tietoperusta tulee olla kaikkien käytettävissä päätöksiä tehtäessä.	Investointien pitkäjänteisemmän suunnittelun varmistamiseksi valmistellaan toimintamallia, jolla pystyttäisiin arvioimaan kokonaisuutta paremmin sekä ennakoivammin ottamalla huomioon toimialojen näkökulmia ja niiden vaikutuksia investoinneista saataviksi hyödyiksi. Strategiapäivityksessä keväällä 2022 on muutostrendinä huomioitu väestörakenteen muutos. Tiedolla johtamisen tiekarttaa laaditaan syksyllä 2022. Talousarvion toiminnalliset tavoitteet kytketään täsmällisesti ja yksilöidysti kaupungin päivitettyyn
Konserniyhteisöt: Heinolan Vuokra-asunnot Oy Tarkastuslautakunta toteaa, että vuokra-asuntokantaan investoiminen on yhtiön heikon taloustilanteen vuoksi hyvin vähäistä. Taloudelliset panokset menevät nykyisten lainojen lyhennyksiin.	Vuokra-asuntojen toimintaa on lähdetty kehittämään, tähän kuuluu mm. säännöllinen vuoropuhelu omistajan kanssa sekä myös taloudellisen tilanteen arviointi ja kehittämistoimet. Yhtiön asuntojen käyttöaste on jo kääntynyt nousuun, jonka johdosta yhtiön taloudellinen tilanne on parantunut.